

hvali navzoče za obilno udeležbo in zaključil s trikratnim žvioklicem Sv. Očetu in svitlemu cesarju zborovanje.

Dobro smo začeli, navdušeno bomo nadaljevali, odločno postopali in ako Bog da in sreča junaška, bomo gotovo tudi lepe vspehe dosegli.

Državni zbor.

Na Dunaju, 11. oktobra.

Baron Dipavli je postal trgovinski minister! Odstopil je namreč dr. Baernreither, ki je bil v Thunovem ministerstvu edini zastopnik nemških, ustavovernih veleposestnikov. Kdo pa je Dipavli? Dozdajni načelnik nemške katoliške ljudske stranke, rodom Tirolec, ki je služil od l. 1866 do 1870 v papeževi armadi. Katoliška ljudska stranka, ki šteje 31 poslancev, ima v ministerstvu zdaj dva zastopnika: poljedelskega ministra Kasta in trgovskega ministra barona Dipavlija. Ali se umakne v kratkem še kateri drugi minister in napravi prostor našim možem, ni znano. Na vsaki način imamo Slovenci in Hrvati še večjo pravico, kakor Nemci, zahtevati svojega zastopnika pri osrednji vladi. Kajti če je ministerski predsednik Thun tudi voljen, nam izkazovati pravico, ne more mnogokrat pri najboljši volji prave zadeti, ker dobiva od vladinih organov, n. pr. od deželnih solskih svetov, od deželnega nadsodišča, ali od cesarskih namestnikov, ki so nam nasprotni, kriva poročila. Če pa imamo Slovenci in Hrvati spretne ministra, ki pozna naše razmere in nam je naklonjen, se mora stvar takoj spremeniti na nam ugodnejšo stran.

Pretečeni teden se je dalje razpravljalo v zbornici o nameravani pogodbi z Ogrsko; slednjič je prišlo do glasovanja o tem, da se splošni razgovor o pogodbi konča. Bilo je še vpisanih 40 govornikov. Pri tej priložnosti je imela desnica večino 32 glasov, ker z 181 glasovi proti 149 se je sprejel sklep obravnave. Izvolil se je potem odsek 48 udov, ki ima pretresavati to velevažno pogodbeno zadevo. Izmed Slovencev sta izvoljena v ta odsek: vitez Berks in dvorni svetnik Šuklje; izmed Hrvatov dr. Laginja, izmed Rusinov profesor Wachnyanin. Ta odsek za pogodbo z Ogrsko si je izvolil kot predsednika poprejšnjega finančnega ministra Bilinski-ta, kot prvega podpredsednika kranjskega barona Žvegelna, kot drugega podpredsednika ravno imenovanega Rusina Wachnyanina. Predsedništvo tega pogodbinega odseka sestoji toraj

iz samih Slovanov; kajti tudi nekdanji navdušen Slovenec Žvegel, če prav sedaj Nemec, govori dobro svoj materin jezik. Ker se pa iz zanesljivih virov čuje, da se je naša avstrijska vlada zavezala, delati na to, da se mora pogodba vsprejeti, kakor jo je avstrijska vlada dogovorila z ogrsko, se je silno bati, da ta 48 udov broječi odsek ne bo kaj prida dosegel, da se pogodba z Ogrsko nam na korist zboljša.

Mnogi veščaki trdijo, da je mej obema vladama dogovorjena pogodba mnogo slabša, kakor je bila poprejšnja. Tu moramo pač priznati, da krivda ne zadeva samo sedajšnje vlade, temveč poprejšnja ministerstva z državnimi zbori vred, ki so Ogrom prepustili vse pravice, samo da bi avstrijski Nemci mogli še nadalje tlačiti Slované.

Te dni imata svoja posvetovanja v Budimpešti tudi obe kvotni deputaciji, avstrijska in ogrska, da se dogovorita o tem, koliko odstotkov naj v bodoče za skupne državne potreščine plačuje Ogrska in koliko Avstrija. Dozdaj smo plačevali mi 70, Ogrri 30%. Naša kvotna deputacija, katere ud je tudi Slovenec Povše, je pred odhodom na Ogrsko sklenila, da naj bo ta razmera 62 proti 38%. Ako bodo Ogrri s tem zadovoljni, je dvomljivo. Po postavi ima v slučaju, da se te dve deputaciji ne sporazumite, cesar pravico odločiti, koliko naj plačuje Ogrska, koliko Avstrija za skupne državne potreščine.

Pretečeni petek 7. oktobra je predsedništvo »krščanske slovanske narodne zveze« izročilo ministerskemu predsedniku grofu Thunu obširno spomenico o najnujnejših naših zahtevah. Izročili so jo gg. Povše v imenu Slovencev, Vuković v imenu Hrvatov in Barwinsky v imenu Rusinov. Rusinom se je med tem že izpolnila jedna izmed njihovih zahtev. Tirjali so namreč rusinsko gimnazijo v Tarnopolu. Vlada je kar brzojavnim potom ukazala, da se mora takoj otvoriti I. razred. Ni dolgo tega, kar se je dotični poročevalec v naučnem ministerstvu še izgovarjal na vse mogoče načine, da se tej rusinski zahtevi ne more ugoditi. A par dni pozneje se je pa vendar ugodilo. Bomo videli, bode li tudi nam Slovincem vlada tako nagloma vstrela. No če se nam ustavlja, vemo, kaj imajo slovenski državni poslanci storiti. S tem, da nismo izstopili iz zveze z desnico, se nismo nikakor zavezali, da bomo na vsaki način vlado podpirali. Če vlada naših opravičenih zahtev ne izpolni, tudi naši poslanci ne morejo vladi dovoliti tega, kar se našemu ljudstvu na kvar od njih zahteva. Grof Thun je sicer obljubil, da bo naše za-

hteve natančno presodil in kar mu bo mogoče, vstregel našim željam.

Te dni se je obravnaval v zbornici tudi predlog zastran zboljšanja plačil državnim slugam. Zboljšanje njihovih plač bi znašalo 3 in pol milijona gold. Finančni minister je sicer za to, da se zboljšanje sklene; zahteva pa ob enem, da se mora skleniti postava, da se vpelje nov davek na sladkor, namreč 6 krajcarjev od kile.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

P o l o ž a j. Govori se, da se grof Thun posvetuje z italijanskimi poslanci, kako jih dobiti za nagodbene predloge. Obljubil jim je neki že več ugodnosti, ki bi pa bile na kvar Jugoslovanom. Če se tudi posreči, dobiti Italijane za nagodbo, vsled tega se grof Thun vedno ne bi imel večine. Kajti ako bi Italijane pridobil s protislovanskimi obljubami, bi Jugoslovani vsi glasovali proti sedanjim nagodbenim predlogom. In pri sedanjem položaju odločujejo Jugoslovani večino. Italijanov je le 19, naših pa 35 mož.

D u n a j. Pravosodno ministerstvo je doposlalo vsem nadsodnim predsednikom odlok, s katerim prepoveduje vmeševanje sodnih oseb v politične zadeve. Odlok je izdan zaradi nekaterih nemških uradnikov, ki so se preveč javno začeli bratiti s Schönererjanci. Uporabljati pa bo se dal ta odlok tudi za marsikatero nemško sodnike po slovenskem ozemlju. Kar pa nam ne ugaja, je določba v odloku, da morajo predsedniki nadsodišč oddajati tudi spričevala o političnem mnenju podrejenih jim sodnih oseb. Menda tudi slovenskim sodnikom ne ugaja ta določba, ka-li?

N e m š k a l j u d s k a s t r a n k a. Iz nemške ljudske stranke je izstopil poslanec dr. Baernreither. Sam pravi, da ga je nagnilo k temu koraku, ker je stranka opustila razgrajanje, resnica pa je, ker se boji Schönererja, ki rjuje med volilci proti vsem nemškim poslancem, kateri so postali pametnejši ter opustili pretepanje v državnem zboru.

P r o t i V e l i k o n e m c e m. Vlada izjavlja, da bo nagnala vsakega inozemca čez mejo, kateri bi se v naši državi udeleževal protiaustrijskih agitacij. To je naperjeno proti onim Nemcem iz Pruskega, ki prihajajo med česke Nemce ter jih navdušujejo za velikonemške ideje. Še boljše pa bi bilo, ako bi

«Pokopan, tatek!»

«Sta ga še našli živega?»

«Ne; toda pri njegovem pokopu sva bili!»

«Saj sem to uganil!»

«Kar sem živa, takega pokopa še nisem videla. Rakev je imel kakor najpriprostejši prosjak; niti desek niso otesali. Štirje vojaki so ga zadeli na ramena, odnesli v kot pokopališča in ga zagreblili. Nikdo ni molil za njega niti »očenaša,« samo medve, in Anica mu je nad glavo usadila kito rožic. Prinesla jih je čvrste do Olomuca. Tatek mili, možno je, da se razločiva in da pojdem za njim!»

«In tudi jaz ti nekaj povem. Franeka so odbrali in za teden dni mora oditi. Še vedno se maščujejo nad nami, in kdo ve, kako dolgo se še bodo!»

Nebeska je slutila, da pojde za Ivanom, za nekoliko dni je legla, a za četrto leta so jo nesli iz doma.

Pri Nebeskih razcvetale so se zopet rože. Na grobu v kotu okopov olomuške trdnjave so lanske uže davno odcvetele, in veter je razvel lističe. Novih pa nikdo ni vsadil.

Toda danes trgal jih je sam Nebeski in vezal jih v kitico. In ko jih je imel polno naročje, šel je v sobo, oblekel novo zeleno suknjo, baržunov telovnik, praznični klobuk in šel k Priborskim. A oči svetile so se mu

močnejše in močnejše, a lice njegovo kazalo je zopet zlovestni izraz, ki svedoči o grozni duševni muki.

V domu ni nikogar pozdravil, nikogar niti pogledal ni, naravnost šel v vežo, a iz veže na levo v sobico, kjer je na beli postelji ležala Anica z ugaslimi očmi, z zamodrelimi ustnicami in obledelim obličjem kakor sneg.

Nebeski je pokleknil, molil in vstavši, prekrizal je rajno na čelu, na ustnicah in na prsih. Okoli senc ji je razpoložil rožice tako okusno in tako slikovito, kakor bi bil to najkrasnejši svatbeni venec.

«To za Ivana, Anica! Hodila sta vkupe v šolo, šla si mu na pokop v Olomuc, a jutri ti to povrne njegov tatek!»

Stari Nebeski se je spustil po teh besedah v tako ihtenje, da so si po vasi pravili, kakor bi v njegovi glavi ne bilo vse v redu. So-li imeli prav, tega ne vem; toda to vem, da ljudski jeziki vedno raje lažejo.

In kadarkoli se se potem razcvetele prve rožice v Nebeskega vrtu, vselej je kmet jih potrgal in zanesel na Aničin grob. Toda ostalih se nikdar ni dotaknil, in pred njegovimi očmi tudi nikdo, če ga ni hotel do blaznosti razljutiti. Saj ste o tem uže v početku slišali.

Ko se mu je po letih vrnil sin Franek iz vojne, prevzel je posestvo in se oženil; toda prežil je samo prve tedne zakona. In tako je nehal rod Nebeskih in vrt z rožami pod okni prišel je v tuje roke in v propast.

Smešnice.

Godec iz sosedne fare gre od gostije. Na potu sreča može, ki so šli od izpraševanja. Godec: «Vi pa imate začasno izpraševanje, mi pa še ne.» Može: «Da, mi imamo pred pustom.» Godec: «Mi pa pred župnikom.»

Gospa: Predno Vas vzamem v službo, Vas še moram vprašati, ali znate molčati?

Kuharica: O gospa, molčati pa znam; od mene še ni nikdar nobena gospa izvedela, koliko posode da sem potrla.

Katehet: «Rekel si, Tine, da je v peklu več en ožen. Zakaj se ta ožen imenuje več en?»

Tine: «Ker vedno gori.»

Katehet: «Ali pa veš, zakaj več eno gori?»

Tine: Ker vedno drva nalagajo.

Katehet: «Pa, ljubi Tine, premisli, kje bi dobivali toliko drv?»

Tine: «Jih pač hudiči kradejo.»

se vlada odločila, da zapre in neusmiljeno kaznuje tudi vsakega avstrijskega Nemca, kateri se ogreva za Veliko Nemčijo. Potem bi mnogo spodnještajarskih Nemcev izginilo v zaporu, in naši trgi ter mesta bi dobila slovenski značaj.

Primorsko. Na Primorskem zapirajo dan za dnevom Italijane zaradi žaljivih govorov nasproti naši cesarski rodovini. In vendar se vlada še vedno ne more odločiti, da spremeni svojo preveliko prijaznost nasproti Italijanom v strogo pravičnost ter se nasloni na slovansko prebivalstvo, ki je vedno bilo udano Avstriji in cesarski hiši. Največja nesreča za Avstrijo je, da vedno vodijo vladno krmilo kratkovidni ministri.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so se pri vsprejemu francoskih delavcev pohvalno izrekli o francoski skrbi za kristijane v sveti deželi. Nemški cesar, ki bi rad dobil kristijane v sv. deželi pod svoje varstvo, se je vsled teh besed razjezil ter odpoklical svojega poslanika pri sv. očetu. Naš papež ni mož, ki bi se dal ustrašiti, magari če ga hoče strašiti tudi sam nemški cesar. Nemški cesar ravno sedaj potuje v Palestino.

Francosko. V Parizu je nad 60.000 delavcev ustavilo delo. Po mestu vlada nemir in nezadovoljnost. Vse nekaj pričakuje in vsakemu se zdi, da pričakuje konec republike.

Srbsko. Razkralj Milan vedno bolj vznemirja srbski narod. Voditelja srbske opozicije Pasiča je dal obsoditi in zapreti na devet mesecev ječe. Nadpolkovnik Nikolič je isti dan, ko se je Pasič peljal v ječo, slučajno govoril s Pasičem. Milan je to zvedel in nadpolkovnika odpustil. Celo svojim privržencem ne zaupa. V mesto, kjer prebiva upliven vladni pristaš, je poslal strogega mestnega poveljnika, da strogo pazi na vse korake vladnega pristaša. Naj ima vedno kaki vzrok pripravljen, da ga sme mahoma zapreti. Srbski narod mora veliko pretrpeti od Milana.

Rusko. Na predlog ruskega cesarja, da se države posvetujejo o razoboroženju, so sicer vse vlade prijazno odgovorile ter priznale miroljubni namen ruskega carja, toda povsodi se da razumeti, da na razoroženje v sedanjem času ni misliti.

Cerkvene zadeve.

Zidanje nove cerkve.

Predmestna farna cerkev sv. Magdalene v Mariboru je stara nad 300 let in poprave zelo potrebna. Ostreje je perelo in zimski sneg ga hoče polomiti, zid v prezbitariju je počil od zgoraj do zdol in bati se je, da se prej ali slej poruši.

Pred vsem pa je ena težava velika, namreč, da je cerkev v primeru k ogromnemu številu župljanov mnogo premajhna. Vsakdo, ki je videl, vé, da je v njej komaj za 300 ljudi prostora, ko vendar župnija šteje čez 11.000 duš in se vsled vednega naseljevanja in pritiskanja ljudi v tukajšnjo veliko železniško delavnico silno množi od leta do leta.

Učenci ljudskih sol (nad 1300) nimajo prostora v cerkvi in je mogoče le višje razrede v različnih tedenskih dnevih voditi k solarskim mašam.

Na tisoče prebivalcev mora ob nedeljah in praznikih v zunanje fare zahajati k božji službi ali pa ostajati brez nje, kar je veri in npravnosti vidoma silno v kvar.

Tesnoba v cerkvi in nevarnost za otroke ob večjih praznikih je velika; pa tudi odrasli ne morejo biti nikakor z ono pobož-

nostjo pri sv. opravih navzoči, kakoršne je treba pri službi božji.

Vsled tega je nova prostornejša cerkev v resnici nujno potrebna. Ali od kod vzeti potrebnih pomočkov? Večina župljanov sestaja iz revnih delavskih družin. Kmečki in obrtni stan sta ubožala vsled žalostnih časovnih razmer. Patron cerkve, štajarski verski zaklad, če bi dal veliko, prevzame le komaj tretjino stroškov, potrebnih za zidanje tolike cerkve, kakor je sedanja. Glavnic nima župnijska cerkev nikakih; tudi kapitalistov nima fara takih, ki bi mogli zdatno k stavbi pripomoči.

Krajcarska družba bi pri obstoječih okoliščinah ne imela zaželenega vspeha; pobira se pa itak pridno. Edino upanje pridobiti potreben denar za zidanje nove cerkve je v ustanovljeni efektni loteriji, katere pokrovitelj so naš premilostljivi knez in škof dr. Mihael Napotnik, in katero je Njih Velič. Franc Jožef I., uvaževaje navedene okoliščine odobril in katero je vsled tega vis. c. kr. finančno ministerstvo dovolilo.

Tudi kn. šk. lavantinski ordinarijat v Mariboru je dne 18. aprila 1898 št. 1394 priznal, da je nove farne cerkve nujna potreba, da pa ni mogoče dogledati časa, da bi se za zidanje potrebnega denarja pridobil po drugem potu kot po efektni loteriji.

Milo Vas torej prosim vse bralce in bralke, usmilit se te božje hiše in pomagajte meni v visoki starosti stoječemu zlatomašniku k izvršitvi mojega podjetja, katerega bi se zdaj, ko že stojim ob robu groba, gotovo ne bil lotil, če bi ne bilo v resnici nujne potrebe.

Prav lepo Vas prosim zavoljo Boga in božje sv. reči, da bi mi po dopisnici ali kakor že naznanili, koliko srečk bi smel poslati. Ena velja 1 krono. Dobitkov bode 400. Prvi je en par težkih volov, ki so jih darovali mil. knez in škof, pokrovitelj loterije; drugi dobitki dvoje molznih krav, tretji srebrno namizje za 6 ljudi, potem 10 dobit. vsak po en polovnjak dobrega starega vina.

Trdno se zanašam, da mi ne bote zavrnili moje mile prošnje; Bog in njegov sin Jezus Kristus naj Vam na prošnjo ljube Matere božje in sv. Marije Magdalene poplača trud, za katerega se Vam tudi jaz uže naprej kar najlepše zahvaljujem.

Dokler mi ljubi Bog še ohrani življenje, molil bom sam in s svojimi župljani vred, da bi ljubljenska Jezusova, sv. M. Magdalena, ki je izprosila svojemu bratu Lazarju obujenje od mrtvih, tudi blagim podpiralcem tega sv. podjetja izprosila blagoslova, milosti in bogatega preobilnega vsmiljenja Božjega srca Jezusovega; v ta namen se bo vsako leto, dokler živim, obhajala slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma na god svete Marije Magdalene za p. n. dobrotnike, ki so pomagali staviti novo župnijsko cerkev.

Predmestni župnijski in dekanijski urad sv. Magdalene v Mariboru.

Tomaž Rožanc s. r.,
častni korar, kn. šk. konz. svetovalec, odlik.
z zlatim križem s krono, župnik in dekan.

Gospodarske stvari.

Nekaj črtic o trti in vinu.

(Dalje.)

Ako je železo v sodu nepokrito, in se je sod še močno žveplal, dobi vino neki prav zopern okus po jajcih, katerega Nemci Mäusegeruch imenujejo. Tako vino se mora hitro pretočiti in čistiti. Gorniki le dobro pazite na vse tukaj navedeno. Imamo še pri vinu druge napake, kakor rjavenje, kalnost vina, kan na vinu in še več, pa omenil sem le samo one, zoper katere se tudi revnejši gornik brez večjih stroškov lahko vojskuje. Mnogo je tedaj napak, ki se lahko vgnjezdijo pri

napravljanju mošta ali pa tudi pri kletnih opravilih. Pazite torej, da ne pokvarite, kar je prišlo dobro in zdravo iz vinograda, da bodete imeli tudi veselje z vašo dobro kapljico, ki ste jo tako željno pričakovali.

Pred 10 ali 15 leti si videl na vsakem griču in holmcu vinsko trto. V sredi vinograda je stala mala hišica in vinski hram, okrog pa se je vila brajda, tako težko obložena s sladkim grozdom, da je kolovje pokalo. Kje pa so sedaj tisti časi? Hišice in hrami še sicer stojijo, pa okrog njih je večinoma vse golo. Stara trta omaguje ali pa je že celo izumrla, ker jo dušijo različne bolezni in golazni, nove pa še imamo, žali Bog, prav malo, ker ta stane denar, tega pa nam Slovencem navadno primanjkuje. Lepe nove nasade pa že vendar vidiš na Bizeljskem, v Pišecah, v Sromljah, v Artičah, v Zdolah, na Vidmu sploh v breškem okraju, pa tudi prek Save na kranjski strani, kakor v Leskovcu. Zelo se brigajo za novo trto tudi okrog Maribora. Slovenske gorice, vzbudite se tudi vi. Ravno tam vas je še nekaj dobrih kmetov, ki še imate potreben denar. Vam torej začetek ni težek. Od vas pa si potem lahko bornejši preskrbijo sadike. Ne zanašajte se na to, ako se pridelate kakšno kapljico, ker v kratkem zna tudi vam stara trta popolnoma odreči. Enako velja tudi onim okrog Ptuja, Ormoža, Zgornje Radgone, Ljutomeru, sploh vsem na krasnem Murskem polju, kateri koli se kaj z vinorejo pečate. Kateri pa že imate nove nasade, vam pa želim najboljšo uspehe. Le veselite se in pozabite trud, ki ste ga prestali, saj vam ga je nova trta ali že ali ga še pa bo z izvrstnim grozdom obilno poplačala.

Trta raste sedaj v vseh 5 delih sveta. Prava njena domovina pa je Azija, kjer se divja vije po drevju in pečovju, ki je v jeseni obilno z grozdom obložena, katero pa je zelo neokusno in kislo. Vendar pa vse različne vrste trt od te divje izhajajo.

Sv. pismo in sicer Mojzesove bukve I. 9, 20. govore: »In Noe, kmet je začel zemljo obdelovati in je vinograd zasadil«. Trdimo lahko, da si je človek, ko je začel zemljo obdelovati, takoj vdomačil tudi trto. V Aziji so nekda pridelali mnogo dobrega vina. Ko so pa zasedli Turki ove dežele, začela je vinoreja pešati. Mošt se je shranjeval v mehkih, vino pa v lončenih posodah, ki so jih v zemljo pokopali. Pripoveduje se, da so v času Ptolemejev, egiptovskih kraljev, imeli iz samih kož narejeni sod, ki je meril 3000 vrčev in bil 5 m dolg. Ta sod je bil na dolgem vozu, ki so ga vedno, kedar je bila vojska, z vinom napolnjenega vozili s sabo.

Pravljica nam govori: Sprva so grozdje le samo zobali. Vino jim je bilo popolnoma neznano; to so znašli po naključju. Dšemšid, prvi kralj na zemlji, kakor Perzijanci trde, je bil veliki ljubljene grozdja. Da bi pa tega vedno dovolj imel, shranjeval ga je v pokritih vrčih. Ker se je pa grozdje segrelo, začelo je vreti in šumeti. Kralju se to šumenje čudno zdi, in ker mu tudi nobeden njegovih učenjakov tega razložiti ne zna, misli, da mora to kakšna vraga, tekočina pa strašen strup biti. Nekega dne se spre s svojo lepo kraljico. Za tega voljo se mu hoče ta umoriti, ter zgrabi v svoji jezi vrč z grozdnim strupom. Ko kralj to strašno početje zapazi, hiti, kolikor mu je mogoče, da bi kraljico strašne smrti rešil. Pa prepozno je. V debelih požirkih je že ona zavžila vinski strup, ter bila zavdana. Vse se je okoli nje vrtelo in tudi ona sama. Noge so se ji šibile, naposled pa se zgrudi brez zavestna na tla. Drugo jutro, ko se zbudi, bila pa je že zopet pri zavesti. Odslej je tudi kralj začel poskušati ta vinski strup, poskušali so ga pa tudi njegovi dvorjani in njegovo ljudstvo, poskušamo pa ga še dandanes mi, seveda žali Bog, včasih tudi toliko, da se nam godi, kakor tej zavdani kraljici. (Dalje prih.)